

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ДОРОШЕНКО ОЛЬГА ЮРІЇВНА

УДК 81'255 = 134.2

**ВІДТВОРЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ
ХУЛІО КОРТАСАРА В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ**

10.02.16 – перекладознавство

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі теорії та практики перекладу з романських мов імені Миколи Зерова Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Калустова Ольга Михайлівна,
Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри теорії та практики перекладу з романських мов імені Миколи Зерова.

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
Кагановська Олена Марківна,
Київський національний лінгвістичний університет,
професор кафедри іспанської та французької філології;

кандидат філологічних наук, доцент
Коккіна Ліліта Рейнісівна,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
доцент кафедри французької філології.

Захист відбудеться «22» грудня 2017 року о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.11 в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14, ауд. 63.

Із дисертацією можна ознайомитися в Науковій бібліотеці імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 58, зал № 12.

Автореферат розіслано «20» листопада 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради Д. 26.001.11
к. філол. наук

Клименко Л. В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

У світлі сучасних антропоцентричних тенденцій у центрі уваги перекладознавства знаходиться міждисциплінарне поняття дискурсу. Воно передбачає дослідження вихідного та цільового текстів з акцентом на екстралінгвістичну складову, а також розгляд перекладацької діяльності та її результату з огляду на певний соціальний контекст. Активний інтерес досліджень виявляється до відтворення художнього дискурсу, що виражає індивідуальний світогляд автора та містить відбиток культури певного історичного періоду в житті суспільства.

У перекладознавчих дослідженнях дискурсу приділяють увагу багато зарубіжних науковців, зокрема, Х. Герземіш-Арбогаст, Ж. Делі, М. Зейдан, Ю. Найда, Ч. Табер, А. Пім, Б. Хатім, Я. Мейсон, П. Ньюмарк; С. В. Власенко, Т. А. Волкова, Г. Д. Воскобойник, М. К. Гарбовський, О. О. Ковинева, Е. М. Мішуров, Т. В. Пісанова та ін. Перекладознавці трактують явище з різних точок зору, активно звертаючись до вже існуючих досліджень у лінгвістичній площині (Р. Барт, Г. Браун, Т. Ван Дейк, Ю. Крістева, Г. Кук, Ж. Лакан, М. Пешо, П. Серіо, Ц. Тодоров, Н. Фейрклау, М. Фуко, Д. Шифрін; М. М. Бахтін, Ю. М. Лотман, В. І. Тюпа, С. Н. Бройтман, Ю. С. Степанов, В. І. Карасик, О. С. Кубрякова та ін.).

Серед українських перекладознавців вивченням дискурсу займалися Т. П. Андрієнко, Н. В. Білоус, Н. Л. Волкогон, А. Г. Гудманян, В. Демецька, Л. С. Дячук, М. І. Зимомря, А. В. Іванченко, Т. Р. Кияк, Л. Р. Коккіна, Ю. А. Лобода, О. В. Максименко, К. І. Мегела, Н. О. Моїсеєва, О. Ф. Сизова, І. В. Смушинська, О. І. Чередниченко та ін. У вітчизняному мовознавстві явище розглядали Ф. С. Бацевич, І. А. Бехта, А. Д. Белова, В. Б. Бурбело, С. Н. Денисенко, О. М. Кагановська, К. Я. Кусько, Р. Є. Пилипенко, О. В. Пономаренко, Г. Г. Почепцов, А. М. Приходько, О. О. Селіванова, К. С. Серажим, О. В. Скрипник, І. С. Шевченко та ін. Дослідження проводяться на основі текстів з точки зору їхньої типології, що відповідає функціональним стилям, жанрам, сферам комунікації тощо. Увага приділяється екстралінгвістичним факторам функціонування текстів.

Актуальність теми дисертації зумовлено необхідністю дослідження функціонування іспаномовного художнього дискурсу в українському культурному просторі, зокрема дискурсу аргентинського письменника Хуліо Кортасара. В сучасному перекладознавстві питання відтворення національної своєрідності авторського тексту залишається недостатньо дослідженим і в площині дискурсу може бути розглянуто більш глибоко та цілісно. Розвідки дискурсу перекладача дають можливість дослідження корпусу перекладів творів письменника українською мовою, встановлення шляхів і ступеня передачі

авторського світогляду, характерних йому художніх прийомів не тільки в окремому творі, але і в їхній сукупності.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами. Дослідження є складовою наукової теми кафедри теорії та практики перекладу з романських мов імені Миколи Зерова Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка та виконано в межах комплексної науково-дослідної теми «Мови та літератури народів світу: взаємодія та самобутність» (№11 БФ044-01), що затверджена Міністерством освіти і науки України та розробляється мовними кафедрами Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мета дослідження полягає у встановленні особливостей художнього дискурсу Хуліо Кортасара в українському перекладі. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- проаналізувати поняття художнього дискурсу з точки зору перекладознавства;
- визначити характерні особливості художнього дискурсу Х. Кортасара з метою виявлення специфіки їх відтворення в українських перекладах;
- дослідити іспансько-українські переклади творів Х. Кортасара в історичному, соціальному, політичному, культурному контекстах;
- розглянути основні способи та прийоми відтворення українською мовою лінгвостилістичних особливостей дискурсу письменника;
- встановити відмінності між перекладним і оригінальним дискурсом Хуліо Кортасара.

Об'єктом дослідження є художній дискурс аргентинського письменника Хуліо Кортасара (1914-1984) в оригіналі та перекладі.

Предметом дослідження є основні прийоми відтворення лінгвокультурних, соціолінгвальних, а також графічних особливостей художнього дискурсу Хуліо Кортасара в українському перекладі.

Матеріал дослідження становлять оригінальні твори Хуліо Кортасара, а саме 48 оповідань і два романи – «Гра в класики», «Читанка для Мануеля» – та їхні українські переклади, що виконані В. Бургардтом, Ю. Покальчуком, С. Борщевським, О. Буценком, Г. Грабовською, М. Жердинівською, А. Перепадею, П. Тарашуком, А. Сировцем.

Методи дослідження. У дисертації застосовано комплекс сучасних загальнонаукових спеціальних методів, вибір яких підпорядковується досягненню поставленої мети та зумовлюється об'єктом дослідження. Використовується метод зіставного аналізу для виявлення фонетичних, лексико-семантичних, стилістичних, синтаксичних особливостей оригінальних художніх творів та їхніх перекладів українською мовою. Контрастивно-перекладознавчий метод застосовується для встановлення та аналізу мовної асиметрії між текстом

оригіналу та текстом перекладу. Контекстуально-інтерпретаційний метод дає змогу виявити авторську ідею твору. В рамках методу вживається соціокультурний аналіз і лінгвокультурологічний підхід, що уможливають інтерпретацію твору з огляду на екстралінгвістичний контекст. Трансформаційний аналіз вживається для пояснення перекладацьких трансформацій. Емпіричний корпус формувався шляхом суцільної вибірки. Для оцінки частоти вживання лексико-синтаксичних одиниць у оригіналі та перекладі використано метод кількісних підрахунків.

Наукова новизна здобутих результатів полягає в тому, що в дослідженні вперше запропоновано комплексний аналіз перекладного дискурсу Х. Кортасара, що репрезентований різними українськими перекладачами; досліджено роль контексту у відтворенні художнього дискурсу письменника в цільовій культурі; проаналізовано прийоми відтворення лексико-семантичних, лексико-стилістичних, синтаксичних, фонографічних особливостей творів Х. Кортасара. Зроблено спробу встановлення та дослідження комплексу диференційних ознак, які відрізняють перекладний художній дискурс від оригінального.

Теоретичне значення дисертації полягає насамперед у тому, що вона може стати внеском у розвиток теорії художнього перекладу та дискурсивного аспекту перекладу. Комплексне дослідження мовних і позамовних чинників дискурсу Хуліо Кортасара в контексті їхньої важливості для здійснення адекватного перекладу в цільовій культурі може сприяти вивченню універсалій та встановленню закономірностей у перекладах творів інших письменників.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їх можна використати у викладанні теорії та практики перекладу, вступу до перекладознавства, стилістики, редагування перекладів, у спецкурсах з художнього перекладу та відтворення особливостей художнього дискурсу. Практичні результати дослідження можуть стати в пригоді перекладачам та фахівцям, котрі спеціалізуються на перекладі іспаномовної художньої літератури.

На захист виносяться такі положення:

1. Відтворення художнього дискурсу в цільовій культурі забезпечується врахуванням його текстуального та контекстуального планів, а саме адекватним перекладом тексту та змістовним інформуванням читача про авторський світогляд, індивідуальний стиль і лінгвокультурний простір, в якому функціонує оригінальний твір.

2. Особливостями художнього дискурсу Хуліо Кортасара важливими для відтворення в перекладі є: 1) імпліцитний національно-культурний компонент; 2) високий ступінь інтертекстуальності; 3) дуальність художньої дійсності; 4) повтор; 5) довгі та наддовгі речення; 6) графічне увиразнення тексту; 7) складна архітектоніка тексту.

3. Художній дискурс Хуліо Кортасара виявляє стратегію форенізації, що покликана створити ефект багатомовної, мультикультурної художньої дійсності шляхом вживання іншомовних вкраплень, переважну більшість яких складають інтертекстуальні елементи. Перекладацький дискурс позначений стратегією помірною очуження, а саме збереженням іншомовних вкраплень та інтертекстуальних елементів мовою оригіналу з перекладом наприкінці сторінки, а також додатковою експлікацією у виносках та примітках. У разі різного роду назв виявляється стратегія пристосування до норм цільової мови шляхом транскодування та виділення лапками.

4. Художня дійсність дискурсу Хуліо Кортасара в оригіналі позначена дуальністю, яка в перекладі послаблюється в результаті зменшення чи вилучення з тексту характерних оригіналові бінарних опозицій.

5. Лексичний повтор як важливий засіб когерентності тексту відбувається також у сукупності текстів і забезпечує образну та смислову цілісність усього художнього дискурсу Хуліо Кортасара. В перекладі така цілісність послаблюється у зв'язку зі зменшенням кількості повтору, що обумовлено синонімічними замінами або вилученнями.

6. Хуліо Кортасар використовує архітектоніку тексту, довжину речення та графічні засоби увиразнення для своєрідного структурування текстуального простору твору, що має значення в смисловому, образному та ритмічному планах. В перекладах багатомірність і структурованість художньої дійсності змінюється: графічні засоби відтворюються еквівалентно, але архітектоніка та синтаксична структура тексту спрощуються через сегментацію речень і декомпресію граматичних конструкцій.

7. Диференційними ознаками перекладного дискурсу Хуліо Кортасара в порівнянні з оригінальним є наявність іншого історико-політичного, соціокультурного контексту, меншого обсягу текстів письменника, множинності перекладів, їх варіативності, додавання коментаря у вигляді передмови, короткої довідки про автора, а також інформаційних виносів наприкінці сторінки та приміток у кінці твору.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні положення та практичні результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри теорії та практики перекладу з романських мов імені Миколи Зерова Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а також на наукових та науково-практичних конференціях: Всеукраїнські наукові читання за участю молодих учених «Мова і література в глобальному і локальному медіапросторі» (Київ, квітень 2016 р.), IV Конгрес іспаністів України (Львів, жовтень 2013 р.), Всеукраїнська наукова конференція за участю молодих учених «Концепти та константи в мові, літературі, культурі» (Київ, квітень 2011 р.),

Зеровські читання «Українське перекладознавство: історичні контексти» (Київ, грудень 2010 р.).

Публікації. Основні положення, результати й висновки проведеного дослідження висвітлено в шести одноосібних наукових статтях, з яких чотири опубліковано в фахових наукових виданнях, затверджених ДАК України, одна – у зарубіжному фаховому виданні Білорусі, а також одна публікація – за матеріалами конференції.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури, списку довідкових джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та чотирьох додатків. Загальний обсяг дисертації становить 246 сторінок, із яких 186 – основного тексту та 25 – додатків. Список літератури містить 294 позиції.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність, зв'язок із науковими темами установи, в якій виконана робота, практичне та теоретичне значення дисертації. Визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Окреслено основні застосовані методи, наукову новизну та представлено положення, що виносяться на захист. Також у вступі подається інформація про апробацію отриманих результатів дослідження, відомості про публікації, структуру та обсяг роботи.

Перший розділ дисертації **«Теоретико-методологічні основи дослідження художнього дискурсу Хуліо Кортасара в перекладі»** присвячено аналізу опрацьованої теоретичної літератури по темі дослідження, зокрема, розглянуто напрямки вивчення дискурсу в перекладознавстві. Явище аналізується під трьома основними кутами зору: як текст, як діяльність, як комунікативна подія. Спільним для всіх підходів є наявність певного контексту, позначеного екстралінгвістичними факторами: соціальним, культурним, психологічним, етнічним, історичним. До уваги беруться індивідуальні характеристики мовця та реципієнта, їхня етнокультурна приналежність.

У перекладознавчих дослідженнях елементів і структури дискурсу науковці поряд із дискурсом адресанта і дискурсом адресата також виокремлюють дискурс перекладача, який є одночасно і адресатом і адресантом. В процесі перекладацької діяльності породжуються два специфічні різновиди дискурсу: перекладацький дискурс як діяльність перекладача/перекладачів і пов'язані з нею процедури: стратегії, тактики, методи перекладу, редагування, критика; перекладний дискурс як сукупність перекладів оригінальних текстів певного автора, певного жанру, що функціонують у дискурсивному полі цільової

лінгвокультури. Інтерес досліджень також складає відтворення художнього дискурсу, що розглядається в різних масштабах: як текст окремого письменника; як творчість письменника; як явище літературної течії, як художня література.

В контексті наявних основних підходів до явища запропоновано визначення поняття *художній дискурс* як творчої діяльності емоційно-образного мислення та мовлення, в процесі якої створюється і сприймається художня дійсність, що закодовується автором у тексти і декодується з них читачем. Забезпечується відтворення художнього дискурсу в цільовій культурі адекватним перекладом тексту, а також інформуванням читача про світогляд автора та лінгвокультурний простір, в якому функціонує оригінальний твір.

Дослідження художнього дискурсу Хуліо Кортасара в оригіналі та в перекладі дало змогу виявити його особливості, важливі для відтворення творів у цільовій культурі. В текстах з латиноамериканською тематикою наявний імпліцитний національно-культурний компонент, обумовлений своєрідним соціально-політичним, культурним контекстом і виражений національно маркованою лексикою, у тому числі словами-реаліями, та іншомовними вкрапленнями. Спостерігається високий ступінь інтертекстуальності творів Хуліо Кортасара, що виявляється у посиланнях на тексти не тільки інших авторів, але й на власні твори, з чим забезпечується цілісність художнього дискурсу письменника. Художня дійсність творів позначена дуальністю, що виражає індивідуальне світосприйняття письменника крізь призму бінарних опозицій «верх – низ»; «свій – чужий»; «реальне – ірреальне»: «світ реальний – світ сновидінь», «світ живих – світ душ померлих», «світ реальний – світ уявний».

Інші виявлені особливості характеризують художні прийоми Хуліо Кортасара. В текстах активно використовується стилістична фігура повтору, що окрім надання твору образності та ритмічності, бере участь у формуванні смислу. Важливою функцією лексичного повтору є забезпечення когерентності не тільки тексту, але всього дискурсу. Завдяки довжині речень, що виконує в тексті ритмічну функцію та бере участь у побудові архітекtonіки, письменник створює багатопланову художню дійсність, яка відображає багатомірність об'єктивного світу. Важливу роль в увиразненні та побудові тексту відіграють графічні шрифтові та нешрифтові засоби. Вони беруть участь у творенні архітекtonіки тексту, яка як засіб структурування на смисловому рівні виражається у відсутності чи наявності поділу тексту на розділи, частини, смислові блоки, абзаци, речення в романах і оповіданнях.

В українському перекладі художній дискурс Х. Кортасара представлений перекладами дев'ятох перекладачів (В. Бургардт, Ю. Покальчук, С. Борщевський, О. Буценко, Г. Грабовська, М. Жердинівська, А. Перепадя, П. Таращук, А. Сировець). Більша частина творів перекладена вже за часів незалежності України. Це два романи письменника «Гра в класи»

(пер. А. Перепаді), «Читанка для Мануеля» (пер. П. Таращука), дві повні авторські збірки оповідань «Ми дуже любимо Гленду», «Поза часом» (пер. С. Борщевського) та переклади деяких творів з різних збірок письменника. За радянських часів було перекладено окремі оповідання. Серед цих перекладів більшість здійснена Ю. Покальчуком, який об'єднав їх у збірку «Таємна зброя».

У другому розділі «Лінгвокультурні особливості художнього дискурсу Хуліо Кортасара та їх відтворення в перекладі» досліджуються шляхи відтворення екстралінгвістичного контексту дискурсу Хуліо Кортасара, а також світоглядної складової творів письменника.

Переклад творів з імпліцитним національно-культурним компонентом супроводжується певними труднощами. Такі твори функціонують на символічному рівні в своєму лінгвокультурному просторі і потребують додаткових фонових знань для інтерпретації. Їхні тексти містять словесні імплікації, що вказують на соціально-політичний, культурний контексти, історичні періоди, важливі для інтерпретації твору. Проаналізовані переклади виявляють як збереження лексичних імплікацій, так і їх вилучення. Наприклад, у творі «Захоплений дім»: *Desde 1939 no llegaba nada valioso a la Argentina*. Дата вказує на час історичних подій. Виникають асоціації з періодом національних, революційних переворотів, що відбулися в низці латиноамериканських країн у ХХ-му ст. Така вказівка виявляється важливою для читача, оскільки допомагає в інтерпретації твору. В окремих перекладах ця фактуальна інформація цілком відтворюється: *Vid 1939 року нічого вартого уваги до нас в Аргентину не надходило* (пер. Ю. Покальчука). *З 1939 року до Аргентини не привозили нічого вартого уваги* (пер. А. Сировця). Разом з тим, у двох виданнях перекладу М. Жерденівської дата вилучена: *Уже давно до Аргентини не надсилали з Європи нічого путнього з літератури* (пер. М. Жерденівської, 1999). *Вже давно з Європи нічого путнього з літератури не прибувало до Аргентини* (пер. М. Жерденівської, 2003). Відсутність вказівки на часовий період позбавляє українського читача єдиного джерела посилань на історико-політичний контекст і ускладнює інтерпретацію твору як символу певного історичного періоду.

До цього твору, а також до деяких інших перекладачі додають коментар про автора, але без змістовної інформації про історичний, культурний чи соціальний контекст твору. Відповідно, у разі, якщо читач перекладу не володітиме необхідними фоновими знаннями, ідея чи підтекст твору залишатимуться імпліцитними.

У відтворенні інтертекстуальності в творах Хуліо Кортасара перекладачі вдаються до стратегії очуження. Вони активно додають перекладацький коментар (А. Перепадя, П. Таращук, С. Борщевський), що збагачує сприйняття перекладу читачем, примножує його смисли, а в деяких випадках забезпечує цілісність художнього дискурсу, яку письменник створив у оригіналі. Наприклад, сюжет

оповідання Хуліо Кортасара «Пляшка, кинута в море» побудовано на основі інтертекстуальних посилань на інше оповідання письменника «Ми дуже любимо Гленду», а також зв'язку між романом «Гра в класи», назва якого вводиться в текст англійською мовою (*Hopscotch*), та однойменною голлівудською кінострічкою “Hopscotch” (1980). У перекладі всі інтертекстуальні зв'язки зберігаються та експлікуються, наприклад: *Su amigo publica Hopscotch, que aunque no es mi novela deberá llamarse obligadamente Rayuela. – Ваш друг друкує «Hopscotch», і хоча це не мій роман, його іспанська назва, безперечно, буде «Гра в класи»* (пер. С. Борщевський). Наприкінці сторінки додається коментар: «Гра в класи» – роман Х. Кортасара, вперше виданий у 1963 р. (українською перекладений Анатолем Перепадею).

Відтворення дуальності художньої дійсності в дискурсі Хуліо Кортасара забезпечується збереженням бінарних опозицій, в першу чергу, повтором лексичних одиниць, що їх утворюють.

Опозиція «верх – низ» формується іменниками *cielo* ‘небо’ – *pozo* ‘колодязь’ в метафоричному значенні. В перекладі лексичні одиниці відтворюються із синонімічними замінами («небо, небосхил, вгору, обрій» – «безодня, колодязь, криниця, студня, яма, нутро») чи вилучаються. Як наслідок, в українському перекладному дискурсі зникає повтор іменника в межах окремо твору, а також в сукупності текстів перекладу, і бінарна опозиція «верх – низ» стає менш вираженою для читача.

У відтворенні інших чотирьох бінарних опозицій важливу роль відіграє лексична одиниця *lado* ‘бік, сторона’ в її трансцендентальному значенні. З-поміж цих опозицій в українському перекладному дискурсі найбільш повно відтворюються дві: «свій – чужий», «світ реальний – світ уявний». Цьому сприяє збереження повного еквівалента *lado* «бік» чи навіть посилення опозиції через додавання іменників: «бар’єр», «світ».

Бінарна опозиція «світ живих – світ душ померлих» присутня лише в перекладі Ю. Покальчука. Перекладач зберігає лексичний повтор іменника *lado* завдяки повтору лексичних одиниць «поцейбіч», «поцейбічний». В інших перекладах (С. Борщевський, О. Буценко, Ю. Покальчук) наявні лексичні втрати. Разом з тим, бінарну опозицію в них може бути виявлено за контекстом.

Бінарна опозиція «світ реальний – світ сновидінь» у проаналізованих текстах перекладу фактично вилучається. Іменник *lado* в його трансцендентальному значенні ‘існування чи переходу на інший бік буття’ в жодному з перекладів не відтворено. В тексті перекладу ідея дуальності буття, в якому реальний світ протиставляється оніричному, залишається імплікованою на смисловому рівні. Наприклад, оповідання «Вночі обличчям до неба» побудовано на основі чергування двох планів сну та реальності. В заключному уривку на цей перехід з одного плану в інший є пряма вказівка: *Hizo un último esfuerzo, con la*

mano sana esbozó un gesto hacia la botella de agua; no llegó a tomarla, sus dedos se cerraron en un vacío otra vez negro [...] los ojos no querían verla, desesperadamente se cerraban y abrían buscando pasar al otro lado, descubrir de nuevo el cielo raso protector de la sala. – Він зробив останнє зусилля, простяг здорову руку до пляшки з водою. Взяти її йому не пощастило, пальці зімкнулися в порожнечі, знову безпросвітно чорній [...] очі його не хотіли цього бачити, вони відчайдушно заплющувалися і розплющувалися, намагаючись подивитися в інший бік, побачити рятівну стелю палати (пер. Ю. Покальчука). У перекладі словосполучення *pasar al otro lado* відтворено як «намагаючись подивитися в інший бік», що змінює цілком визначену в оригіналі дію переходу (*pasar*) на 'спробу відвести очі куди-небудь' та послаблює дуальність, створеної автором художньої дійсності.

У третьому розділі дисертації «Відтворення в перекладі лінгвостилістичних і графічних засобів виразності» здійснено аналіз шляхів відтворення в українських перекладах лінгвостилістичних особливостей творів Хуліо Кортасара; проаналізовано синтаксичні особливості оригіналу та перекладу; виявлено особливості графічного оформлення та архітекτονіки вихідного та цільового текстів.

У відтворенні національно маркованої лексики перекладачі вдаються до її заміни нейтральною лексикою, просторіччями, а також до вилучення. Нейтралізація національного забарвлення художнього дискурсу Хуліо Кортасара знижується завдяки стратегії компенсації таких втрат шляхом використання лексичних додавань, виносок, описового перекладу (О. Буценко, А. Перепадя, С. Борщевський, П. Тарашук, Ю. Покальчук). Наприклад, у деяких творах автор вживає соціолект лунфардо, який має яскраве соціально-етнічне забарвлення. О. Буценко майстерно намагається компенсувати його втрати в перекладі: *Cobró, pero fue lindo. Qué leñada, tatta mía. No quería aflojar y tenía más mañas que [...].* – Він своє одержав, але бився чудово. Який удар, татта міа! Він не хотів задаватися і був спритний, як [...]. Підкреслені в оригіналі лексичні одиниці зафіксовані в словнику лунфардо. В перекладі вони відтворені стилістично нейтральними. Але словосполучення *tatta mía* в тексті перекладу отримує італійське звучання і графіку: *tatta mía*. Така трансформація привносить у текст характерне для лунфардо італійське забарвлення.

Слова-реалії відтворюються із використанням різних перекладацьких прийомів: гіперонімічне перейменування, дескриптивна перифраза, транскодування, ситуативний відповідник, опис. Наприклад, у трьох перекладах твору «Захоплений дім» побутову реалію відтворено різними шляхами: [...] *pensó en una botella de Hesperidina de muchos años* – [...] хотілося подеколи, за звичкою, дістати пляшку старого вина (пер. Ю. Покальчука) – [...] пляшки з багаторічною трав'яною настоякою (пер. М. Жерденівської) – [...] згадувала

пляшку есперидини* багаторічної витримки (*Аргентинський бальзам на основі шкірки померанцю) (пер. А. Сировця).

В окремих перекладах (А. Перепаді, меншою мірою П. Таращука, С. Борщевського) простежується стратегія адаптації слів-реалій для читача завдяки коментуванню в примітках, виносках. Така стратегія є вдалою, оскільки в творах Х. Кортасара слова-реалії не тільки надають текстам національної специфічності, а й мають значення для інтерпретації ідеї твору, наприклад: *milonga* у творі «Брами неба», *migalas* у творі «Пригода з павучихами».

Хуліо Кортасар використовує в творах прийом форенізації, що полягає в активному додаванні іншомовних вкраплень різними європейськими мовами. Завдяки цьому виникає багатомовна художня дійсність. Іншомовні вкраплення беруть участь у характеристиці персонажів, привертанні уваги читача, зображенні середовища, в якому відбуваються події твору, привносять у твір дух інтернаціоналізму, ерудованості.

У відтворенні іншомовних вкраплень перекладачі вдаються до стратегії помірною очуження, а саме збереження вкраплення з його перекладом наприкінці сторінки. Окремі перекладачі також супроводжують вкраплення поясненням у примітках (А. Перепада), виносках (С. Борщевський, П. Таращук). У відтворенні іншомовних антропонімів, топонімів, різного роду назв перекладачі зазвичай вживають транскодування, іноді з додаванням курсиву. Назви як правило беруться в лапки відповідно до норм цільової мови. Разом з тим, у перекладах зустрічаються випадки збереження вкраплень без пояснення, прямого перекладу в тексті, а також вилучення, що створює для читача інформаційні, когнітивні лакуни. Наприклад, у творі «Переслідувач» французькомовне вкраплення *métro* з'являється в тексті 12 разів. Лексична одиниця привертає увагу читача, вказує, що події відбуваються саме в французькому метро. В перекладах Г. Грабовської та Ю. Покальчука іменник перекладено українською мовою, з чим його функція в тексті втрачається.

Ключові слова, що містять важливу фактуальну, концептуальну інформацію, в окремих перекладах творів Хуліо Кортасара зазнають трансформацій заміни чи вилучення, що спричиняє зсуви в ідейно-образній структурі твору. Заміни ключових слів на неповні, часткові відповідники призводять до зміни лексичного наповнення, а з цим до збідніння мікрообразів і спрощення образної системи оповідання: *asiente una vez más – ще раз киває головою* («Всі вогні – це вогонь» пер. Ю. Покальчука). Заміни ключових слів на лексичні одиниці іншої семантики, а також їх вилучення призводять до змін і втрат у мікрообразах. Через це в тексті перекладу з'являються відсутні в тексті оригіналу елементи, які виражають скоріше індивідуальне сприйняття твору перекладачем: *dominar por fin tanta lejanía petrificada – подолати нарешті цей неспинний порив* («Літо» пер. А. Перепаді); *El puñal se entibiaba contra su pecho, y*

debajo latía la libertad agazapada. – *Кунджал теплився на його грудях і під ним билась омріяна свобода, dibujaban abominablemente la figura de otro cuerpo* – нагадували [вилучення] про обриси іншого тіла («Продовженість парків» пер. Ю. Покальчука). В окремих перекладах внаслідок таких трансформацій виникають смислові лакуни, відбуваються зміни змісту чи смислу. Наприклад, у творі «Жовта квітка» приховане зізнання у вбивстві хлопчика в перекладі перетворюється на думку, що він помер через лікарську помилку: *nadie se fija mucho si los síntomas finales coinciden del todo con el primer diagnóstico... ¿Por qué me mira así? ¿He dicho algo que no esté bien?* – ніхто особливо не турбується тим, чи правильно поставлено попередній діагноз... Чого ви на мене так дивитесь? Я сказав щось недобре? (пер. Ю. Покальчука).

Повтор у творах Хуліо Кортасара виділяється з-поміж інших багатьох стилістичних засобів виразності. Він вживається на фонографічному, лексичному, синтаксичному рівнях, в тексті виконує емпатичну, ритмічну, інформативну та когерентну функції. Лексичний повтор з'являється також і в сукупності творів письменника та забезпечує цілісність усього художнього дискурсу Хуліо Кортасара. В текстах перекладу авторські повтори відтворюються непослідовно. Якщо одні перекладачі виявляють високу точність у збереженні засобу (С. Борщевський, В. Бургардт), то інші – відтворюють його із синонімічними замінами чи вилучають (Ю. Покальчук, А. Перепадя, О. Буценко). Як наслідок, експліцитна присутність повтору в текстах зменшується, а з цим послаблюється цілісність тексту та дискурсу письменника в перекладі.

Довгі та наддовгі речення в текстах Хуліо Кортасара беруть участь у створенні ритму, образу та архітекtonіки тексту. В перекладі вони в більшості випадків зазнають сегментації, що полегшує сприйняття тексту читачем. Разом з тим, поділ позначається на ритмічному малюнку, цілісності образу та побудові тексту. Створена автором багатомірність художньої дійсності порушується.

Графічні шрифтові та нешрифтові засоби, що активно використовуються письменником для увиразнення тексту, в перекладах переважно зберігаються. Курсив як найчастотніший шрифтовий засіб виокремлення фрагментів тексту відтворюється послідовно. В разі різного роду назв засіб замінюється на лапки. Наявні лише поодинокі випадки його вилученням чи додаванням (Г. Грабовська), заміни на лексичні, граматичні засоби (А. Перепадя).

Графічні засоби також вживаються Хуліо Кортасаром у побудові архітекtonіки тексту. Письменник для виокремлення смислових блоків використовує окрім абзаців також відбивку, що дозволяє йому в тексті поетапно додавати інформацію, увиразнювати та протиставляти образи. У перекладах архітекtonіка тексту зберігається. Найбільш точними до оригіналу виявляються В. Бургардт, С. Борщевський. Інші перекладачі (М. Жердинівська, А. Сировець, Г. Грабовська, Ю. Покальчук, О. Буценко) в деяких своїх перекладах допускають

зміни кількості абзаців і смислових блоків, а також додаткове виокремлення діалогів, що в оригіналі відсутні.

ВИСНОВКИ

У роботі досліджено прийоми та засоби відтворення художнього дискурсу Х. Кортасара в українському перекладі на основі 50 прозових творів, чії переклади здійснені В. Бургардтом, Ю. Покальчуком, О. Буценком, С. Борщевським, М. Жердинівською, Г. Грабовською, А. Перепадею, П. Тарашуком, А. Сировцем у радянські часи та в період незалежності України.

Обґрунтовано, що художній дискурс є творчою діяльністю емоційно-образного мислення та мовлення, в процесі якої створюється і сприймається художня дійсність, що закодовується автором у тексти і декодується з них читачем. Своєрідність такого дискурсу складає наявність художньої дійсності, яка позначена світоглядом автора, а також історико-політичним, соціокультурним контекстом, в якому твір було створено. Відтворення художнього дискурсу одним або різними перекладачами може розглядатися в різних масштабах: як текст окремого письменника; як творчість письменника; як явище літературної течії, як художня література. Перекладачу в процесі відтворення художнього дискурсу на першому етапі важливо зрозуміти інтенцію адресанта, володіти знаннями про його індивідуальну картину світу та екстралінгвістичний контекст лінгвокультурного простору, в якому було створено текст твору. На другому етапі перекладач стає реалізатором дискурсу в цільовій культурі. В нього виникає необхідність орієнтуватися на читача, який сприйматиме переклад у цільовій культурі з іншим екстралінгвістичним контекстом.

Виявлено в результаті порівняльного аналізу текстів оригіналу та перекладу сім особливостей художнього дискурсу Хуліо Кортасара, що виявляють індивідуальний світогляд письменника, позначають художні прийоми та є важливими для перекладу його творів.

З'ясовано, що експліцитний національно-культурний компонент не складає труднощів для відтворенні в новому лінгвокультурному просторі. У разі, коли такий компонент є імпліцитним, тоді твір функціонує на символічному рівні у вихідному лінгвокультурному просторі і потребує додаткових фонових знань для інтерпретації. Для реалізації дискурсу в свідомості читача перекладу необхідне збереження перекладачем імплікацій, що вказують на соціально-політичний, історичний, культурний контекст і допомагають у розумінні твору. Також доцільним є додавання короткого коментаря, що може змістовно висвітлити такий контекст.

Національно маркована лексика як складова національно-культурного компоненту творів Хуліо Кортасара бере участь у формуванні ідеї твору, характеристиці образів персонажів. У перекладах така лексика замінюється на нейтральну, просторіччя або вилучається. В результаті в українському перекладному дискурсі національне забарвлення творів переважно нейтралізується. За можливості перекладачі вдаються до стратегії компенсації втрат, що полягає у використанні лексичних додавань, описового перекладу, виноска. У відтворенні слів-реалій переважає стратегія їх експлікації шляхом тлумачення наприкінці сторінки та додавання коментаря.

Встановлено, що експліцитна та імпліцитна інтертекстуальність у художньому дискурсі Х. Кортасара містить важливу інформацію для інтерпретації твору. Посилання часто виражені іншомовними вкрапленнями, що надає творам мультикультурного ефекту. В перекладах широковідомі інтертекстуальні елементи відтворюються вже існуючими в цільовій культурі формами, менш відомі – пояснюються у виносках наприкінці сторінки та в примітках. Наявні випадки неексплікованої інтертекстуальності вказують на присутність деяких інформаційних втрат у перекладному дискурсі Хуліо Кортасара.

Розглянуто бінарні опозиції «свій – чужий», «реальне – ірреальне» («світ реальний – світ уявний», «світ живих – світ душ померлих», «світ реальний – світ сновидінь»), що виражаються іменником *lado* в его трансцендентальному значенні. В українському перекладному дискурсі найповніше відтворюються опозиції: «свій – чужий», «світ реальний – світ уявний». Бінарна опозиція «світ живих – світ душ померлих» у перекладах встановлюється за контекстом. Опозиція «світ реальний – світ сновидінь» в проаналізованих текстах фактично вилучена. Як наслідок, в перекладному дискурсі ідея дуальності буття, де окрім реального світу є ще оніричний, залишається імплікованою на смисловому рівні.

Бінарна опозиція «верх – низ» виражається іменниками *cielo* і *rozo* у метафоричному значенні. У творах іменник *cielo* відтворюється в більшості випадків єдиним відповідником «небо», що забезпечує збереження його повтору в сукупності текстів письменника. Іменник *rozo* перекладається із використанням синонімів, а також вилучається. Як наслідок, в українському перекладному дискурсі Хуліо Кортасара послаблено лексичний повтор у межах окремого твору та в їх сукупності. Відповідно, опозиція в перекладному дискурсі стає менш експліцитною в порівнянні з оригінальним.

Доведено, що повтор є одним з провідних художніх прийомів Х. Кортасара і вживається на різних мовних рівнях: фонографічному, лексичному, синтаксичному. Засіб виконує емпатичну, ритмічну, інформативну та когерентну функції. В перекладному дискурсі відтворюється нерівномірно: спостерігаються синонімічні заміни та вилучення. У перекладі експліцитна

присутність повтору зменшується як у окремо взятому тексті, так і в їх сукупності. Відповідно, його роль як смислового засобу зв'язку, що створює цілісність твору і дискурсу, послаблюється, що може мати вплив на естетичне сприйняття твору в перекладі.

З'ясовано, що довгі та наддовгі речення в текстах Хуліо Кортасара беруть участь у створенні ритму, формуванні образу та архітекtonіки. В перекладах переважає тактика сегментації речень і їх граматичної декомпресії. Спрощення синтаксичної структури полегшує сприйняття речення читачем, але позначається на ритмі, цілісності образу та побудові тексту. Авторський прийом створення багатомірної художньої дійсності в лінійній оповіді значно нейтралізується.

Розглянуто шрифтові та нешрифтові графічні засоби в текстах оригіналу та перекладу, які зорієнтовують увагу читача, увиразнюють членування тексту. Найчастішими засобами виокремлення тексту є курсив і відбивка. В перекладах курсив послідовно відтворюється, особливо у випадках іншомовних вкраплень. Відбивка виявляється інструментом побудови архітекtonіки тексту Хуліо Кортасара. Якщо в перекладах романів вона зберігається, та в перекладах оповідань структура тексту часто трансформується: змінюється поділ тексту на абзаци чи смислові блоки.

Виявлено, що в окремих перекладах творів Хуліо Кортасара ідейно-образна структура не відповідає оригінальній через заміни та вилучення ключових слів, що містять важливу фактуальну та концептуальну інформацію. Це впливає на ідейно-образну структуру твору, в тексті перекладу з'являються елементи, що виражають індивідуальне сприйняття твору перекладачем.

У результаті український перекладний дискурс Хуліо Кортасара характеризується збереженням інтертекстуальності, графічної виразності тексту, нейтралізацією національно-культурного компонента, послабленням дуальності художньої дійсності. Відмінності цільових текстів та їхнього позамовного контексту від оригінального дискурсу Хуліо Кортасара створюють інші умови для сприйняття творів письменника читачем перекладу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових наукових виданнях України

1. Дорошенко О. Ю. Відтворення естетичної інформації в українському перекладі оповідання Хуліо Кортасара “Продовженість парків” / О. Ю. Дорошенко // Мовні і концептуальні картини світу: наукове видання: [наук. збірник] / Київ. нац. ун-т імені Т. Шевченка. – 2014. – Вип. 50, ч. 1. – С. 256-261.
2. Дорошенко О. Ю. Екстралінгвістична складова художнього дискурсу в оригіналі та перекладі на матеріалі оповідань Х. Кортасара та їх українських

перекладів / О. Ю. Дорошенко // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – 2016. – № 29. – С. 90-102.

3. Дорошенко О. Інтертекстуальність у романі Хуліо Кортасара "Libro de Manuel" та її відтворення в українському перекладі / О. Ю. Дорошенко // Вісник КНУ. Іноземна філологія. – 2012. – №45. – С. 24-26.

4. Дорошенко О. Ю. Функції курсиву в романі Хуліо Кортасара "Rayuela" та їх відтворення в перекладі / О. Ю. Дорошенко // Вісник ЗНУ. Філологічні науки. – 2012. – №2. – С. 71-78.

Статті в іноземних наукових виданнях

5. Дорошенко О. Ю. Ритм в рассказе Х. Кортасара "Расплющивание капель" ("Aplastamiento de las gotas") и его передача в украинском переводе / О. Ю. Дорошенко // Вестник МГЛУ. Серия 1. Филология. – 2015. – Вып. № 1 (74). – С. 27-35.

Статті, опубліковані в інших виданнях

6. Doroshenko, Olga Cuentos de Julio Cortázar: vertiente traductológica / Olga Doroshenko // IV Congreso de hispanistas de Ucrania. Actas. – Lviv, 2013. – P. 172-181.

АНОТАЦІЯ

Дорошенко О. Ю. Відтворення особливостей художнього дискурсу Хуліо Кортасара в українському перекладі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.16. – перекладознавство. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка МОН України, Київ, 2017.

Дисертацію присвячено дослідженню відтворення лінгвокультурних, соціолінгвальних, а також індивідуальних особливостей художнього дискурсу Хуліо Кортасара в українському художньому перекладі. Здійснено аналіз сучасних перекладознавчих підходів до розуміння та вивчення дискурсу, зокрема художнього. Досліджено, що в процесі перекладацької діяльності породжуються два специфічні його різновиди: перекладацький дискурс як діяльність перекладача/перекладачів і пов'язані з нею процедури: стратегії, тактики, методи перекладу, редагування, критика; перекладний дискурс як сукупність перекладів оригінальних текстів певного автора, жанру, що функціонують у дискурсивному полі цільової лінгвокультури.

Шляхом порівняльного аналізу сукупності перекладних і оригінальних текстів з урахуванням їхнього функціонування у відповідних культурах

проводився аналіз перекладного дискурсу Хуліо Кортасара на предмет збереження в творах індивідуальної картини світу письменника, особливостей його стилю, художніх прийомів, техніки. Український перекладний дискурс Хуліо Кортасара в порівнянні з оригінальним позначений нейтралізацією національно-культурного компонента, збереженням інтертекстуальності та графічного увиразнення, спрощенням архітекτονіки та синтаксичної побудови тексту, послабленням дуальності художньої дійсності та зменшенням повтору, що в оригіналі слугує засобом когерентності не тільки тексту, але й дискурсу письменника в цілому.

Ключові слова: художній переклад, художній дискурс, перекладний дискурс, повтор, інтертекстуальність, архітектоніка.

АННОТАЦІЯ

Дорошенко О. Ю. Воспроизведение особенностей художественного дискурса Хулио Кортасара в украинском переводе. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.16. – переводоведенье. – Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко МОН Украины, Киев, 2017.

Диссертация посвящена исследованию воспроизведения лингвокультурных, социолингвальных, а также индивидуальных особенностей художественного дискурса Хулио Кортасара в украинском переводе.

Проведен анализ современных переводоведческих подходов к пониманию и исследованию дискурса, в том числе художественного. В контексте основных существующих научных исследований предложено определение понятия художественного дискурса как творческой деятельности эмоционально-образного мышления и речи, в процессе которой создается и воспринимается художественная действительность, кодируемая в текстах автором и декодируемая читателем. В ходе воспроизведения одним или несколькими переводчиками художественный дискурс может рассматриваться в разных масштабах: как текст отдельного писателя; как его творчество; как явление литературного течения; как художественная литература в целом. В целевой культуре воспроизведение художественного дискурса обеспечивается адекватным переводом текста, а также информированием читателя о мировоззрении автора и о том лингвокультурном пространстве, в котором функционирует текст оригинала.

Было установлено, что в результате переводческой деятельности возникают два специфических вида дискурса: переводческий дискурс как деятельность переводчика/переводчиков и связанные с ней процедуры (стратегии, тактики, методы перевода, редактирование, критика); переводной

дискурс как совокупность переводов оригинальных текстов конкретного автора, жанра, функционирующие в дискурсивном поле целевой лингвокультуры.

Сравнительный анализ совокупности переводных и оригинальных текстов Хулио Кортасара с учетом их функционирования в соответствующих культурах дал возможность выявить меру передачи в переводном дискурсе индивидуальной картины мира писателя, особенностей его стиля, художественных приемов, техники. В фокусе исследования находились образ автора и возможности передачи художественной действительности его оригинальных произведений в целевой культуре.

Исследование воспроизведения художественного дискурса Хулио Кортасара дало возможность выявить ряд важных для перевода его произведений особенностей: а) имплицитный национально-культурный компонент, выраженный в основном национально-маркированной лексикой; б) высокий уровень интертекстуальности, которая проявляется как во внешних, так и во внутренних текстовых связях; в) дуальность художественной действительности, выраженная бинарными оппозициями «верх – низ», «свой – чужой», «реальное – ирреальное»; г) активное использование стилистической фигуры повтора как средства формирования целостности текста и дискурса в целом; д) длинные и сверхдлинные предложения, объединяющие несколько планов произведения; е) графические средства выразительности; ё) усложненная архитектура текста.

Художественный дискурс Хулио Кортасара характеризуется стратегией форенизации, благодаря которой посредством иноязычных вкраплений и интертекстуальных элементов создается эффект многоязыковой, мультикультурной художественной действительности. В переводе такая стратегия заменяется стратегией умеренной форенизации: иноязычные вкрапления и интертекстуальные элементы сохраняются на языке оригинала, транскодируются, переводятся в конце странице, а также в некоторых случаях дополнительно эксплицируются в сносках или примечаниях.

Было выяснено также, что в украинских переводах изменяется многомерность и структурированность художественной действительности: если графических средства выразительности воспроизводятся эквивалентно, то архитектура и синтаксическая структура текста подвергаются сегментации предложений, декомпрессии грамматических конструкций, изменению количества абзацев и смысловых блоков в тексте. Также в работе выявлено, что замена лексических повторов и их опущение влияет на образно-смысловую целостность не только отдельно взятого текста, но дискурса писателя в целом.

Исследование подтверждает, что украинский переводной дискурс Хулио Кортасара в сравнении с оригинальным характеризуется сохранением интертекстуальных связей и графической выразительности в текстах, нейтрализацией национально-культурного компонента, ослаблением дуальности

художественной действительности произведений, упрощением их архитектоники и синтаксической структуры, сокращением стилистической фигуры повтора. Отличия целевых текстов и их внеязыкового контекста от оригинального дискурса Хулио Кортасара создают иные условия для восприятия произведений писателя читателем перевода.

Ключевые слова: художественный перевод, художественный дискурс, переводной дискурс, повтор, интертекстуальность, архитектоника.

ABSTRACT

Doroshenko O. Yu. Reproduction of Julio Cortazar's Discourse Peculiarities in Ukrainian Translation. – Manuscript.

Thesis for Candidate Degree in Philology, Speciality 10.02.16 – Translation Studies. – Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2017.

The thesis provides a complex investigation of the reproduction of linguacultural, sociolinguistic peculiarities of Julio Cortazar's artistic discourse in translation from Spanish into Ukrainian. The main translation approaches to the discourse phenomenon, in particular artistic discourse, are analyzed and the relevant for the translation features are emphasized. Artistic discourse is defined as a figurative and emotional process during which the artistic reality is forming and perceiving, encoded by the author in the text and decoded by the reader in the conscious. The reproduction of this process in the target culture is provided by the adequate translation of the text as well as the reader's informing about the author's world view and the linguacultural space to which the original text belongs. In view of this issue the specific kinds of translational discourse are determined.

The investigation of Julio Cortazar's artistic discourse reveals such peculiarities as the implicit national and cultural component, the high level of intertextuality, the duality of artistic reality, frequent usage of stylistic device 'repetition', long and extra-long sentences, graphic emphasizing in the text and complication of its architectonics. The analysis is focused on the problems of creation of the author's image in the target culture. The reproduction of Julio Cortazar's discourse is characterized by the neutralization of national and cultural component, preservation of the intertextuality and graphic emphasizing, simplification of dual artistic reality and text architectonics, reduction of the 'repetition' and extra-long sentences.

Keywords: literary translation, artistic discourse, translational discourse, repetition, intertextuality, architectonics.